

Remiss. Idéburen välfärd SOU 2019_56

Region Skåne har tagit initiativ till remissyttrande avseende SOU 2019:56 Idéburen välfärd.

Regeringen beslutade den 7 juni 2018 att uppdra åt en särskild utredare att främja ett ökat idéburet deltagande i välfärden genom att underlätta vid bl.a. bidragsgivning, lagstiftning, köp av verksamhet och samverkan. Samma dag utsågs jur. dr. Samuel Engblom till särskild utredare. I december 2019 överlämnades betänkandet *Idéburen välfärd, 2019:56* till regeringen för att därefter gå ut på remiss

"Region Skåne är positiva till utredningens ansats att få fler idéburna aktörer i välfärden och finner ingen anledning att motsätta sig förslagen. Region Skåne vill i yttrandet beakta ett antal konsekvenser som kan påverka vid genomförandet av förslagen. Vänligen se "Region Skånes utlåtande" nedan under "Utredningens respektive förslag". Region Skåne vill framhålla att anställd personal i regionen inte ska ersättas med volontärer. Region Skåne vill också framhålla att det kommer att finnas ett behov av riktade utbildningsinsatser hos berörda förvaltningar om förslagen" genomförs.

Region Skåne ser samverkan med den idéburna sektorn som viktig för den regionala utvecklingen och tillväxten i Skåne. Ett förtydligande av idéburna aktörer som utövare av välfärd skapar förutsättningar för att ingå och fördjupa samverkan med den idéburna sektorn inom viktiga välfärdsområden som hälso- och sjukvård, social omsorg, arbetsmarknad och integration, samt för att utveckla idéburna offentliga partnerskap (IOP) som ett av flera verktyg för att möta Skånes framtida välfärdsbehov

Region Skåne vill lyfta fram att arbetet med remissvaret har genomförts i samverkan med Nätverket idéburen sektor.

Utredningens förslag

1. Förslag till lag om registrering av idéburna aktörer inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

Förslaget ska underlätta för idéburna aktörer att verka inom välfärden, vilket bör kunna leda till att dessa i högre grad ska kunna bidra till välfärdens utveckling.

Definitionen säkerställs rättsligt i lag och genom ett registreringsförfarande för att särskilja de idéburna aktörerna från andra aktörer. På så sätt ska den administrativa tiden för kommuner, regioner och statliga myndigheter minska.

Region Skånes yttrande:

Registret kan underlätta då det blir enklare att identifiera idéburna organisationer som vill verka inom välfärden. Men eftersom det inte är obligatoriskt att registrera sig måste det i de fall idéburna organisationer inte väljer att göra detta, komma att behövas göras en bedömning som relateras till det specifika uppdraget om organisationen uppfyller på kraven för en definition av begreppet ”idéburen aktör i offentligt finansierad verksamhet”. Det innebär att den kvalitetskontroll som regionen gör idag vid fråga om att ingå samverkan med en idéburen organisation kommer behöva fortsätta, även om ett register införs.

Registrets syfte är inte att omfatta alla idéburna aktörer. Det finns en risk att mindre organisationer kommer att välja att inte registrera sig då det kan kräva kunskap och resurser. Dessutom gäller registret bara för organisationer inom välfärdsområdet. Detta innebär att registret kan komma att användas på ett sätt som exkluderar mindre organisationer och mångfalden av samverkan inom andra områden än välfärd, t.ex. inom miljö, kultur, idrott och innovation.

2. Förslag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

En möjlighet att reservera kontrakt för upphandlingar av sociala tjänster och andra tjänster som överstiger tröskelvärdet om 750 000 Euro till idéburna aktörer föreslås införas i 19 kap. LOU, 2016:1145. Förslaget innebär ökade möjligheter för idéburna aktörer att få kontrakt och att kompetensen inom den idéburna sektorn bättre skulle kunna tillvaratas.

Utredningen föreslår även att Upphandlingsmyndigheten ska få ett särskilt regeringsuppdrag att arbeta med riktade informationsinsatser gentemot idéburna aktörer och upphandlande myndigheter i syfte att öka de idéburna aktörernas deltagande i upphandlingar. Uppdraget ska enligt förslaget genomföras i samverkan med relevanta aktörer som företrädare för upphandlande myndigheter och för den idéburna sektorn.

Region Skånes yttrande

Det kan i praktiken bli svårt att identifiera när reservationer skulle kunna vara aktuella. Förslaget innehåller mjuka kriterier som särskilda skäl, ska leda till social målsättning och budgetmässig effektivitet. Ur den synpunkten kan det bli svårt att avgöra vad som krävs då Region Skåne måste visa att förutsättningarna är uppfyllda. Är man osäker när man reserverar kontrakt finns risken att man inte gör det och då kan det leda till att upphandlingsformen inte väljs.

Region Skåne vill framhålla att det i praktiken kan bli svårt att reservera kontrakt inom många områden där det inte finns idéburna organisationer som kan leverera det Region Skåne behöver upphandla

Frivilligheten för kommuner och regioner att använda sig av de reserverade kontrakten kan göra att formen av praktiska skäl inte används och att syftet med ökat idéburet deltagande i välfärden inte nås

3. Förslag om ändring i lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

I syfte att främja ett ökat deltagande av idéburna aktörer som leverantörer i valfrihetssystemet föreslår utredningen att lagen om valfrihetssystem (LOV) ska ändras så att det framgår att de grundläggande principerna som följer av EUF-fördraget inte ska gälla för valfrihetssystem som saknar ett bestämt överskridande intresse.

Region Skånes yttrande

Region Skåne är positiv till att informera enskilda om att en leverantör i valfrihetssystemet är idéburen.

Det kan i praktiken bli svårt att identifiera när reservationer skulle kunna vara aktuella. Ur den synpunkten kan det bli svårt att avgöra vad som krävs då Region Skåne måste visa att förutsättningarna såsom mervärden eller särart är uppfyllda. Vid osäkerhet avseende reservation av kontrakt finns risken att detta avstås och upphandlingsformen inte väljs.

4. Förslag beträffande Idéburet offentligt partnerskap

Utredningen har också haft i uppdrag att föreslå riktlinjer, kriterier eller andra tillämpbara instrument för ingående av samverkansformen IOP (Idéburet offentligt partnerskap) i syfte att främja samverkan mellan idéburna aktörer och det offentliga. Utredningen har med utgångspunkt i kriterierna ovan tagit fram en särskild *Vägledning* med konkreta exempel.

Region Skånes yttrande

Region Skåne ser vägledningen som en relativt god guide att kunna användas i praktiken. Dock finns en risk att vägledningen och utredningens förslag gällande IOP endast rör välfärdsområdet och att det därmed leder till att IOP inte kommer att användas som verktyg inom områden som exempelvis hanteras inom Regionens regionala utvecklingsansvar. Frågor som miljö, kultur, idrott och innovation där IOP skulle kunna vara ett utmärkt verktyg för att samverka med idéburen sektor riskerar att väljas bort. Påverkan på IOP utöver välfärdsområdet bör utredas närmare.

De EU-relaterade avvägningarna kommer att kräva mer kunskap och eventuellt juridisk kompetens, hos Region Skåne. Troligen kommer även den idéburna sektorn behöva utveckla kunskap och juridisk kompetens på området.

Carl-Johan Sonesson
Ordförande

Alf Jönsson
Regiondirektör